

KYRKOAVGIFTSPROGNOS – OKTOBER 2020

1.1 PROGNOSE FRÅN SKR: LÅNG PERIOD MED ÅTERHÅLLEN SKATTEUNDERLAGSTILLVÄXT

I cirkulär 2020:39 presenterar Sveriges kommuner och regioner (SKR) en uppdaterad skatteunderlagsprognos, som sträcker sig fram till 2024. Med anledning av coronapandemin och de åtgärder som beslutats i syfte att mildra effekterna av denna, är även denna prognosuppdatering behäftad med större osäkerheter än normalt.

Skatteunderlagsprognosen vilar på ett scenario för samhällsekonomin, där en stadig men utdragen återhämtning driver den svenska ekonomin mot normalkonjunktur 2024. Scenariot visar att det tar lång tid att ta igen den kraftiga nedgång som pandemin föranlett, där SKR nu räknar med att andelen arbetslösa i flera år kommer överstiga de senaste årens nivåer. Jämfört med prognosen i augusti har SKR justerat ned utvecklingen för 2020, gjort en mindre uppjustering för 2021 och för åren därefter reviderat ned prognosen. För 2020 är utvecklingen nedjusterad med anledning av ny bedömning av timlöner och grundavdrag, samtidigt som en uppjustering av arbetade timmar dämpar effekten av nedrevideringen. För 2021 är prognosen något uppjusterad, trots att aviseringen i budgetpropositionen om ökat grundavdrag för personer över 65 år 2021 ger en dämpande effekt på skatteunderlaget. Detta beror på att SKR för samma år reviderat upp prognosen för lönesumman, a-kasseersättningen och arbetsmarknadsbidragen. För 2022 är det framförallt en nedjustering av arbetade timmar som bidrar till en lägre skatteunderlagstillväxt jämfört med augustiprognosen.

Följande tabell visar det senaste årets SKR-prognoser över skatteunderlagets nominella utveckling.

Tabell 1

Årlig förändring av skatteunderlaget enligt Sveriges kommuner och regioner

Beskattningsår	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Oktober 2020	2,8	1,9	1,5	3,5	3,9	3,5
Augusti 2020	2,8	2,4	1,3	3,9	4,0	
April 2020	2,2	0,9	3,5	3,7	3,8	
Februari 2020	3,2	2,4	3,1	3,8	3,8	
December 2019	3,3	2,6	3,1	3,8	3,8	

1.2 PANDEMINS PÅVERKAN PÅ MEDLEMSANTALET 2020

Den pågående pandemin ser inte ut att ha bidragit till ökade utträden. Istället har utträdena, under de månader krisen varat, legat på en lite lägre nivå jämfört med samma månader 2019.

Generationsväxlingen väntas dock slå igenom hårdare under 2020 än tidigare år på grund av kraftig överdödlighet bland äldre till följd av pandemin (vilket påverkar intäkten 2023). Äldre personer är också i hög grad medlemmar i Svenska kyrkan. Vidare är risken större för ökade utträden om församlingar och pastorat höjer kyrkoavgiftssatserna.¹ Denna intäktsprognos utgår från oförändrade kyrkoavgiftssatser under prognosperioden.

¹ Jonsson, Pernilla & Babajan, Tigran (2020), "Effekter av höjda kyrkoavgifter på utträden", Nyckeln till Svenska kyrkan, sid. 73-79

1.3 PÅVERKAN PÅ KYRKOAVGIFTEN

När SKR:s prognos över skatteunderlagets utveckling och pandemins beräknade påverkan på medlemsantalet enligt ovan tillämpas för att beräkna intäkten från kyrkoavgiften för perioden 2021-2026, får vi en bild enligt diagram 1 nedan.

Diagram 1



Nedjusteringen av intäktsprognosen för 2022 i förhållande till augustiprognosen hänger samman med den nya bedömning av timlöneökningar och grundavdrag som SKR gjort för innevarande år. För intäktsår 2023 beror uppjusteringen på tidigare nämnda upprevidering av prognosen för lönesumma, a-kasseersättningar och arbetsmarknadsbidrag som SKR gjort för 2021. Trots den nedjustering av arbetade timmar på 2022 års skatteunderlag som gjorts, syns i diagrammet ovan endast en marginell justering av intäktens utveckling 2024. Det beror på att slutavräkningen för 2022 (inom 2024 års intäkt) påverkas positivt av den samtidiga nedrevidering av 2022 års förskott som görs i denna prognos. Den slutliga kyrkoavgiften för 2022 avräknas i och med detta mot ett lägre förskott än tidigare beräknat för samma år.

Den kraftigt negativa förändringen av intäkten 2023 jämfört med 2022 beror på en utveckling av skatteunderlaget under 2021 som väntas bli den lägsta sedan finanskrisens värsta år, 2009. Intäktsökningen under 2023 dämpas även något på grund av överdödlighet bland medlemmarna under 2020 till följd av pandemin. En svagt positiv förändring väntas sedan under 2024, trots en betydligt starkare utveckling av det skatteunderlag som denna intäkt baseras på (2022) jämfört med åren innan. Detta hänger samman med att 2024 års intäkt baseras på de medlemmar som beräknas finnas efter det medlemstapp som väntas ske under valåret 2021.

När får konjunkturen genomslag på kyrkoavgiften?

En förändring i konjunkturen påverkar församlingarnas intäkter från kyrkoavgiften med två års fördröjning. Kommunalt beskattningsbara inkomster som medlemmarna uppbar år 2019 bildar underlag till förskottsutbetalning av kyrkoavgift år 2021. Eftersläpning är en fördel då den ger Svenska kyrkan bättre planeringsförutsättningar.

Cirka 60 procent av Svenska kyrkans intäkter utgörs av kyrkoavgiften, samtidigt som personalkostnaderna har motsvarande andel på kostnadssidan. Diagram 2 nedan visar kyrkoavgiftsintäktens förändringstakt jämfört med lönekostnaden per anställd.²

Diagram 2



Under de närmaste åren kan vi således vänta oss att ökningstakten på Svenska kyrkans enskilt största kostnad blir betydligt högre än ökningstakten på den enskilt största intäktskällan, kyrkoavgiften.

Diagram 3 nedan visar prognostiserad total intäkt från kyrkoavgiften för Svenska kyrkans församlingar, pastorat och stift som är baserad på SKR:s skatteunderlagsprognos från oktober 2020. Intäktsutvecklingen visas både i löpande priser (staplar) och i fast pris per 2020 (linje). Utvecklingen i fast pris är beräknad efter inflationsmättet KPIF (KPI med fast ränta).

Diagram 3



² Streckade linjer i diagram 2 är prognosvärden. Utfallsvärdena på löneökningstakten i diagrammet bygger på statistik över lönekostnad per anställd på församlingarnivå fram till 2019. Löneökningstaktens prognosvärden utgörs av SKR:s senaste bedömning av timlönernas utveckling i samhället enligt konjunkturlönestatistiken.

De närmaste åren i väntar vi oss alltså att intäktsnivån, även uttryckt i löpande priser, sjunker förhållandevis kraftigt. Detta har inte hänt sedan åren efter finanskrisen. I löpande priser väntas, vid prognosperiodens slut, den intäktsnivå som gällde 2019 ännu inte ha återhämtats. Om man beaktar penningvärdets förändring, väntas intäktsnivån år 2026 bli cirka 1,4 miljarder kronor lägre jämfört med 2020. Denna utveckling ställer krav på stora kostnadsanpassningar inom Svenska kyrkan i närtid för att undvika underskott i verksamheten under kommande år.

1.4 PROGNOSENTAGANDEN

Kyrkoavgiftsprognosen baseras på SKR:s senaste bedömning av skatteunderlagets utveckling. Till det har lagts en justering för effekten av fortsatt medlemsminskning enligt senaste långtidsprognos över medlemsutvecklingen. Särskild justering av medlemsförändringen för 2020 har gjorts med anledning av pandemin. Kyrkoavgiftssatserna har antagits ligga kvar på 2020 års nivå under hela prognosperioden.

Prognoser är inte facit!

En rad händelser kan leda till att den ekonomiska utvecklingen blir en annan än den som redovisas i en prognos. Till exempel beror arbetsmarknadens utveckling på såväl konjunkturella som strukturella förändringar. Osäkerheten illustreras ibland med ett osäkerhetsintervall runt prognosen. Prognoser ger dock en plattform att stå på, och de ger en bild av hur makroekonomiska förlopp hänger ihop. I massmedia ges ofta en endimensionell bild av prognoser, i termer av huruvida de träffar rätt eller inte. Men väsentligare än en prognos träffsäkerhet, är huruvida den analys som ligger bakom är relevant och tar hänsyn till befintlig information. En bra prognos kan slå fel på grund av yttre oförutsägbara händelser.